

Türkiye'deki Üniversite Öğrencilerinin Zihnindeki Avrupa Algısının Güç Yönünden Analizi

Öz

Bir devletin, bir bölgenin ya da bir coğrafyanın güç olarak algılanması gücü oluşturan "kapasite, hedef ve etki" unsurlarına sahip olup olmadığına bağlıdır. Bu doğrultuda, başka aktörler üzerinde etki yaratan sert ve yumuşak güç unsurlarıyla ilgili her kelimenin güç kavramıyla ilişkilendirilebilmesi mümkündür. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin güce ilişkin hangi kavramları Avrupa ile ilişkilendirdiklerini ortaya koyarak, Avrupa'nın zihinlerinde bir güç olarak algılanıp algılanmadığının semantik analiz yöntemi kullanılarak belirlenmesidir. Çalışmada, bu amaç doğrultusunda, koordinatörlüğünü Fransa'daki CNRS'in yaptığı, AB 7. Çerçeve Programı tarafından desteklenen EuroBroadMap projesi kapsamında 2009 yılında Erzurum, İstanbul ve İzmir şehirlerindeki 734 üniversite öğrencisine yapılan anket sonuçlarından yararlanılmıştır. Öğrencilerin Avrupa'yı tanımlarken kullandıkları kelimelerin temel alındığı bu çalışma, Türkiye'deki öğrencilerin genel olarak Avrupa'ya karşı olumlu bir tutumu olduğunu, Avrupa'nın yumuşak güç unsurlarına sahip, ekonomik, siyasi ve kültürel açıdan gelişmiş bir güç olarak algılandığını göstermiştir.

Nihal KIRKPINAR ÖZSOY

Anahtar Kelimeler: Güç, Avrupa Algısı, Semantik Analiz

Analysis of Perception of European Union in Terms of Power by Turkish University Students

Abstract

Perception of state, region or geography as a power depends on whether it has elements of 'capacity, target and influence'. Accordingly, it is possible to associate words related to hard and soft power elements affecting other actors, with power concept. The aim of this study is to determine whether university students in Turkey perceive Europe as a power in their consciousness or not, by revealing the concepts the students associate with Europe using semantic analysis method. With this aim, this study uses results of the survey conducted to 734 students in universities in Erzurum, İstanbul and İzmir in 2009 within the context of EuroBroadMap Project which was funded by EU 7th Framework Programme and coordinated by CNRS in France. This study which is based on the words the students used for defining Europe indicates that, in general, students in Turkey have positive attitudes towards Europe and this area is perceived as power which has soft power elements and, is developed in terms of economy, politics and culture.

Keywords: Power, European Perception, Semantic Analysis

¹ Yrd. Doç. Dr., İzmir Katip Çelebi Üniversitesi İİBF Uluslararası İlişkiler Bölümü
nihal.kirkpinar@ikc.edu.tr

GİRİŞ

Bir devletin, bölgenin ve coğrafyanın güç olarak algılanması gücü oluşturan bileşenler olarak değerlendirilen “kapasite, hedef ve etki” unsurlarına sahip olup olmadığına bağlıdır. Mevcut maddi ve maddi olmayan kaynakları kapsayan kapasite, gücün sahip olmaya ilişkin yönünü yansıtır. Hedef bu maddi ve manevi kaynaklarla yönlendirilmek istenen diğer aktöre, etki ise bu kaynaklarla yapılabilecekler işaret etmektedir (Sönmezoğlu, 2000: 164). Bu yüzden, güçlü olarak algılanan bir aktörün, mevcut ekonomik, siyasi, askeri, bilimsel ve teknolojik yetenekler gibi kapasitelere sahip olduğu ve bu kapasite unsurlarını kullanarak uluslararası sistem içindeki diğer aktörlerin davranışlarını etkileyebildiği öngörülmektedir. Bu doğrultuda, ekonomik, askeri, bilimsel ve teknolojik yetenekler, nitelikli nüfus, coğrafi büyüklük gibi gücün unsurlarıyla ilgili her kelimenin güç kavramıyla ilişkilendirilebilmesi mümkündür. Benzer şekilde, sahip olduğu kültür, değerler ve politikalar gibi yumuşak güç unsurlarıyla diğer aktörler için cazip olan aktörün de diğer aktörleri etkileme potansiyeli bulunduğundan, ‘söz konusu kültür, değer ve politikalarla ilgili her kelime de güç kavramıyla yakından ilgilidir’ sonucuna ulaşılabilir.

Alan yazında Avrupa’ya yönelik algı analizine dair çalışmalar yapılırsa da yapılan çalışmaların daha çok Avrupa Birliği’ne yönelik algıların belirlenmesiyle ilgili olduğu görülmektedir. Göral ve diğerlerinin (2014) ‘Üniversite Gençliğinde Avrupa Birliği Algısı: Marmara Üniversitesi 2004 ve 2014 Anketlerinin Bir Değerlendirmesi’ adlı çalışması ve Alkan’ın (2013) ‘Türkiye’deki Üniversitelerin Avrupa Birliği Algısı’ çalışması bunlar arasında yer almaktadır. Bununla birlikte, Yılmaz ve Yiğit’in (2010) ‘Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Avrupa, Ortadoğu ve Türkiye’ye Komşu Ülkelere İlişkin Algıları’ adlı çalışmalarında olduğu gibi Avrupa Birliği’nden bağımsız Avrupa’ya yönelik algı araştırmaları da bulunmaktadır. Yapılan çalışmalarda kullanılan yöntemler incelendiğinde, Yılmaz ve Yiğit’in çalışmalarında görüşme transkriptlerinin çözümlenmesi yoluyla endüktif betimsel analiz ve sürekli karşılaştırma yöntemlerini, Göral vd.’nin betimsel istatistik sonuçlarıyla Kolmogorov-Smirnov fark testi ve iki oran için z-testi yöntemlerini kullandıkları görülmektedir. Bu çalışmanın alan yazına katkısı, Avrupa Birliği’nden bağımsız bir şekilde Türk öğren-

cilerin zihnindeki Avrupa algısının söylem analizi kapsamında yer alan semantik analiz yöntemiyle ortaya çıkarılarak, Avrupa’nın onlar için nasıl bir güç olduğunun belirlenmesi olacaktır.

Bu çalışmada koordinatörlüğünü Fransa’daki Centre National de la Recherche Scientifique (CNRS)’in yaptığı, AB 7. Çerçeve Programı tarafından desteklenen EuroBroadMap projesi kapsamında Türkiye’deki üç ayrı şehirde yapılan anket sonuçlarından yararlanılmıştır. Söz konusu projenin hedeflerinden biri Avrupa dışındaki ülkelerin Avrupa’yı dünyada nasıl konumlandıkları analiz edilmesidir. Bu hedefi gerçekleştirmek için 2009 yılında projeye dahil olan 12 ülkenin (Belçika, Fransa, Portekiz, İsveç, Malta, Romanya, Türkiye, Rusya Federasyonu, Kamerun, Brezilya, Hindistan ve Çin Halk Cumhuriyeti) ve bu ülkelerin yakın çevresindeki ülkelerin her birinin 3 farklı şehrindeki üniversite öğrencilerine yönelik anketler yapılmıştır. Şehir seçiminde her bir şehrin gerek sosyokültürel gerekse coğrafi bakımından ülkenin farklı bölgelerini temsil etmesine dikkat edilmiştir. Bu doğrultuda, Türkiye’de anket yapılmasına karar verilen şehirler İzmir, İstanbul ve Erzurum olmuştur. Anketler bu şehirlerde bulunan üniversitelerin 6 farklı eğitim ve öğretim alanında okuyan 734 üniversite öğrencisine yapılmıştır. UNESCO-ISCED (1997) sınıflandırmasına uygun olarak belirlenen eğitim ve öğretim alanları şu şekilde sıralanmıştır: Mühendislik, Sağlık Bilimleri, Güzel Sanatlar, Siyaset Bilimi, Sosyal ve Beşeri Bilimler, İktisadi ve İdari Bilimler. EuroBroadMap projesi kapsamında gerçekleşen bu anket sonuçlarının temel alındığı bu çalışmada, Türk öğrencilerinin dünyayı ve Avrupa’yı zihinsel olarak nasıl algıladıkları ortaya konulacak, öğrencilere göre Avrupa’nın nasıl bir güç olduğu analiz edilecektir.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’deki üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin güce ilişkin hangi kavramları Avrupa ile ilişkilendirdiklerinin ortaya konması ve Avrupa’nın onların zihninde bir güç olarak algılanıp algılanmadığının semantik analiz yönteminden yararlanılarak belirlenmesidir.

LİTERATÜR

Siyaset, savunma, ekonomi, uluslararası ilişkiler, sosyoloji gibi sosyal bilim alanındaki pek çok çalışmaya konu olan güç tanımlaması zor bir kav-

ramdır. Papp'ın (2002: 294) da belirttiği gibi, yazar sayısı kadar güç tanımı olduğu kabul edilmektedir. Herkes gücü fark edip ona saygı duysa da, güç net bir şekilde tanımlanamamakta ve tam olarak hangi unsurları içerdiği konusu belirsizliğini korumaktadır.

Güç, hedeflerine ulaşmak isteyen uluslararası aktörlerin birbirleriyle ilişkilerinde kullandığı önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir. Güç, son için bir araç ve onun kendisi, iç ve uluslararası siyasi süreçlerin başlıca aracı ve temel hedefi olarak tanımlanmaktadır (Papp, 2002: 295).

Özdemir (2008) çalışmasına göre güç kavramının realist yaklaşımla özdeşleştirilmesi yaygın bir tutum olmakla birlikte, idealist ve eleştirel yaklaşımlarda da güç ve güç ilişkileri önemli bir yer bulmaktadır. 20'nci yüzyılın realist düşünürlerinin lideri olarak kabul edilen Morgenthau (1967), insan doğasının güç kazanma isteğine sahip olduğunu belirtmekte ve politikanın insanlar arasındaki bir güç mücadelesi olduğunu kabul etmektedir. Teorilerinin temel unsuru olarak kabul eden realistlerin temel varsayımı, gücün yalnızca kaba somut uygulamalar yoluyla sonuç doğurabileceği şeklindedir. Özdemir'in de üzerinde durduğu gibi, idealist yaklaşımlar, feminizm ve Marksizm gibi eleştirel yaklaşımlar da analizlerinde güce merkezi bir yer vermekte, ancak tanımlarında kaba kuvvet yerine fi-kirlere ve kültürel ya da kurumsal bağlamlara yaptıkları vurgu nedeniyle realizmden ayrılmaktadır (Özdemir, 2008).

Güç; otorite, etki, baskı, zorlama, şiddet, kötüyü kullanma, kuvvet ve pek çoğunu içinde bulunduran anlambilimsel bir alanın merkezinde yer almaktadır (Lukes, 2007). Holsti'ye (1995) göre güç, A tarafının B tarafının davranışını (düşünce, algılama ya da eylem) etkileme kapasitesi, A'nın B'ye bir şeyler yaptırabilme becerisidir. Robert Dahl da benzer şekilde gücü A'nın B'ye başka durumda yapmayacağı bir şeyi yaptırabilme yeteneği olarak tanımlamaktadır (Dahl, 1957).

Güçü bir etki hareketi olarak tanımlayan yazarların da belirttiği gibi, dünya politikasında etkiyi kullanmak, bunu yapmak için kapasiteye ya da beceriye sahip olmayı gerektirmektedir. Bu yüzden güç aynı zamanda silah, endüstri kapasitesi, doğal kaynaklar gibi kapasitelere sahip olunca ortaya çıkan bir kabiliyet olarak da düşünülmektedir. Dev-

letler tank, uçak savar, biyolojik ve kimyasal silahlar, nükleer bomba gibi güç kabiliyetlerine sahip olup da bunları kullanmamayı tercih ettiklerinde bile diğer ülkeleri etkilemeye devam edebilmektedir (Duncan vd., 2001: 109-110).

Güç kavramı, bir devletin sahip olduğu fiziksel unsurlar olarak ifade edilmekte ve daha çok ulusal güç ve bunu meydana getiren unsurlar üzerinde durulmaktadır. Bununla birlikte, bazı yazarlar ise gücün fiziksel biçiminden çok kullanılabilen ve diğer ülkeler üzerinde etki oluşturabilen güç unsurlarının gerçek güç olduğunu düşünmektedir. Onlara göre, güçlü devletler bu unsurları üzerinde etki oluşturabilecek şekilde kullanabilen veya bu yeteneğe sahip olan devletlerdir (Arı, 2001: 81-82).

Bu doğrultuda, Sönmezoğlu'nun (2000: 158) da ifade ettiği gibi, günümüzde güç hem kapasite ile özdeş kabul edilirken, hem de ilişkisel bir olgu olarak değerlendirilmektedir. Robert Keohane ve Joseph Nye'nin (1977: 11) gücü bir aktörün diğerlerine normal olarak yapmayacakları bir şeyi yaptırabilme yeteneği olarak tanımlamaları, gücü ilişkisel bir olgu olarak gördüklerinin bir göstergesidir.

Çağdaş uluslararası ve dünya toplumunda gücü daha iyi anlamak için, onu tek başına maddi kaynaklarla ele almak yeterli olmamakta, güç kavramının sosyal yönlerine de odaklanmak gerekmektedir. Stivachtis (2008)'a göre, gücün somut kaynakları doğrudan siyasi etki yaratmada tek başına yeterli olmazken, etkili bir etki bir ülkenin politika ve uygulamalarının uluslararası düzeyde ne kadar kabul edildiği ve ne derece meşru olduğuna bağlı olmaktadır.

Gücün sosyal boyutuna değinen diğer bir çalışma, Ikenberry ve Kupchan'a (1990) aittir. Onlara göre, norm ve ideallerin birinden diğerine aktarıldığı öğrenme süreci olarak tanımlanan sosyalleşme güç için önemlidir. Sosyalleşme de üç şekilde ortaya çıkabilmektedir: normatif ikna, dışsal teşvikler ve yurt içinin yeniden inşası. Normatif ikna, elitlerin diplomatik kanallar, kültürel değişim ve yurt dışı eğitimi aracılığıyla egemen devletin normlarını içselleştirme ve egemenin uluslararası düzen anlayışıyla uyumlu politikalar geliştirme sürecidir. Dışsal teşvikler aracılığıyla sosyalleşme, egemenin daha küçük devletlerin politikalarını değiştirmek için ekonomik ve askeri teş-

vikleri kullanmasıyla ortaya çıkmaktadır. Yurt içi- nin yeniden inşası yoluyla ortaya çıkan sosyalleş- me, egemen olanın diğer devletlere doğrudan mü- dahalesi ve kendi siyasi kurumlarını bu ülkelerde benimsetmesi şeklinde gerçekleşmektedir. Yapılan araştırmalar, dışsal teşviklerin ve yurtiçinin yeni- den inşasının, sosyalleşmenin itici güçleri olduğu- nu gösterirken, normatif iktidarın sosyalleşme sü- recini harekete geçirmekte yetersiz kaldığını kanıtla- maktadır. (Ikenberry ve Kupchan, 1990: 283-315 aktaran Kırkpınar Acar, 2011: 11) Sosyalleşme sü- reci ise bir yumuşak güç şekli olarak değerlendiril- mektedir.

Nye'nin (2005: 20) da belirttiği gibi, bir ülkenin yu- muşak güç kullanımı, ülkenin kültürü ve siyasi de- ğerleri, evrensel değerler içerdiğinde ve politikala- rı başkalarının da paylaştığı değerlere ve çıkarlara hizmet ettiğinde mümkün olabilmektedir. Bu bağ- lamda, dar görüşlü değerlerin ve sınırlı kültürlerin yumuşak güç yaratması zordur.

Uluslararası ilişkiler ve siyaset biliminin kilit kav- ramlarından biri olan güç pek çok bilim insanı ta- rafından kimi zaman birbirini tamamlayan, kimi zaman da benzerlikler gösteren pek çok farklı şe- kilde tanımlanmaktadır. Güç tanımlanırken, daha çok "kapasite, kontrol, etki" kavramlarından biri- nin tek başına veya bir kaçının birlikte kullanıl- dığı gözlenmektedir. Bu çalışmada da, bütüncül bir yaklaşım izlenerek güç, sahip olduğu kapasite ve ortaya çıkardığı etki bağlamında ele alınacak- tır. Bu çalışma, güç kavramını, askeri, ekonomik ve bilimsel teknolojik yetenekler gibi sahip olunan kapasiteler ve bu kapasitelerin başkalarının davra- nışlarını etkilemek için kullanılması yoluyla baş- kalarının üzerinde kontrol kurabilme yeteneği ola- rak tanımlamaktadır. Bu yeteneğe sahip olan dev- letler, örgütler, bölgeler ya da coğrafyalar güçlü olarak algılanmaktadır.

Güç kavramına ilişkin yapılan çalışmalardan ba- zıları gücün unsurlarının neler olduğu konusunu incelemektedir. Araştırmacılar tarafından gücün unsurlarının ne olduğu sorusuna verilen cevaplar farklılaşsa da, genel olarak askeri güç, coğrafya, nüfus, ekonomik kapasite, doğal kaynaklar, bilim ve teknoloji, siyasal sistem ve liderlik, organizas- yon yeteneği, ulusal moral gibi unsurlar gücün un- surları olarak sıralanmaktadır. Gücün kapasite un- surlarını sıralamada söz konusu unsurları çeşitli ölçütlere göre sınıflandırma yoluna gidilmektedir.

Bu tip sınıflandırmalardan en yaygını, güç unsur- larının maddi ve maddi olmayan şekilde ikiye ay- rılmasıdır. Couloumbis ve Wolfe, Charles O. Le- arche, Jr. ve Abdul A. Said, Farnsworth bu ayrımı benimseyen yazarlardandır (Sönmezoğlu, 2000. 164).

Kışlalı (2005: 238-247), ulusal gücün unsurlarını altyapısal ve üst yapısal unsurlar olarak iki grupta toplamıştır. Ona göre, ulusal gücün altyapısal un- surları, coğrafya, doğal kaynaklar gibi doğal ko- şullar ve toplumun ekonomik ve demografik ola- naklar ve askeri güçten oluşmaktadır. Kışlalı, ulu- sal gücün üstyapısal unsurlarını, ulusal özellikler, kültürel etkenler, ulusal moral ve milliyetçilik ya da yurtseverlik olgusu olarak tespit etmektedir.

Güç kavramına ilişkin yapılan çalışmaların bir bölümü de gücü türleri açısından incelemektedir. Güç tartışmaları yapılırken, yazarlar gücü tek tip bir kavram olarak değerlendirmek yerine, gücün birden çok türünün olduğunu kabul etmektedir. Alan yazında güç türlerine ilişkin yapılan en yay- gın ayırım, gücü sert güç ve yumuşak güç olarak iki grupta değerlendirmektedir. Özellikle de yumuşak güç ve sert güç şeklindeki ayırımlar güç konusun- daki tartışmaların odağını oluşturmakta, böylesi bir ayırım güç konusundaki tartışmaların gidişatı- na yön vermektedir (Daha detaylı bilgi için bkz. Duncan vd., 2001; Greenwald, 2010; Treverton ve Jones, 2005, Keohane ve Nye, 2001). Keohane ve Nye (1998: 3) bu ayırma gelene kadar, gücü dav- ranışsal güç ve kaynak güç olmak üzere ikiye ayır- maktadır. Davranışsal güç, istenilen çıktıları elde etme kabiliyeti olarak görülürken, kaynak güç; istenilen bu kabiliyete ulaşmak için ilgili kaynakla- ra sahip olmaya karşılık gelmektedir. Davranışsal güç de sert güç ve yumuşak güç olarak iki grupta toplanmaktadır. Yumuşak güç, başkaları sizin istediklerinizi arzuladığı için istenen çıktıların elde edilme becerisidir. Bu beceri baskıdan çok etkile- me yoluyla amaçlara ulaşmaktır. Yumuşak güç, di- ğerlerini istenilen davranışları üreten norm ve ku- rumları kabul ettirmeye ikna ederek işlemektedir. Nye 2004'te yayınladığı "Soft Power" adlı eseriyle yumuşak güç olgusu ve kavramını daha da kap- samlı hale getirmiştir. Ona göre yumuşak güç, en basit ifadeyle bir ülkenin dünya siyasetinde isteği sonuçlara, onun değerlerine hayran olan, onu ör- nek alan, refah seviyesine ve fırsatlarına özenen ülkelerin kendisini izlemesiyle ulaşmasını ifade etmektedir (Nye, 2005: 14). Sert güç ise, ekono-

mik ve askeri araçları kullanarak başkalarının davranışlarını ya da çıkarlarını etkileme şeklinde kendini göstermektedir.

Güç türlerinden sert güçle yumuşak güç arasındaki temel fark şu şekildedir: Sert güç, bir ülkenin sahip olduğu ekonomik ve askeri kapasitelere karşılık gelirken, yumuşak güç devletin kültürel ve ideolojik çekiciliği aracılığıyla etkileme becerisidir. Ekonomik güç ve askeri silahlar bir ülkenin kilit güvenlik çıkarlarını geliştirmek için gerekliyken, yumuşak güç unsurları bir ülkenin toplam güç sayımındaki temel unsurlarını da içermektedir (Duncan vd., 2001: 114). Örneğin, Kanada, İsveç ve Hollanda'nın kendileriyle eşit ekonomik ve askeri yetenekleri olan diğer ülkelerden daha çok etkisi olmasının ardında onların sahip oldukları yumuşak güç yeteneği yatmaktadır. (Keohane ve Nye, 1998: 4)

Günümüzde, sert güçle yumuşak güç arasında ayırım yapmak yerine, sert ve yumuşak gücün birleşmesinden oluşan akıllı güçten söz edilmektedir. Joseph Nye ile L. Armitage tarafından ortaya atılan "akıllı güç" kavramı; bir yandan bir ülkenin yumuşak gücünün de garantisi olan sert gücün gerekliliğini belirtirken, diğer yandan sert gücün tek başına bir ülkenin çıkarlarını garantiye almada yeterli olmadığını, yumuşak güç unsurlarının da kullanılması gerektiğini ifade etmektedir (Nye, 2011: 205).

Sosyal bilimlerin tartıştığı önemli konulardan biri olan güç kavramının özellikle uluslararası ilişkilerin merkezinde yer aldığı düşünülmektedir. Realistlerden neo-liberallere kadar tüm uluslararası ilişkiler teorisyenlerinin ilgi odağını oluşturan güç kavramı hem tanımlanması ve, ona atfedilen rol, hem de uluslararası sistem içindeki yeri açısından tartışılmaya değer bulunmaktadır. Küreselleşmeyle birlikte ortaya çıkan yeni uluslararası sistemde, güç uluslararası ve siyaset biliminin önemli konularından biri olmaya devam etmektedir.

ARAŞTIRMA

Amaç

Gerek güç tanımlanırken ve unsurları değerlendirilirken, gerekse de gücü türleri açısından ele alırken karşımıza çıkan ekonomik gelişmişlik, bilim-

sel ve teknolojik yetenekler, askeri kapasite, nüfus, doğal kaynaklar, normlar, değerler, hukuk, diploması, kültür, politikalar gibi başka aktörlerin algılarında ve davranışlarında etki yaratan her türlü unsur doğrudan ya da dolaylı olarak güçle ilişkilendirilebilmektedir. Bu doğrultuda, bu çalışma, Avrupa'yı tanımlarken öğrenciler tarafından kullanılan kelimeler üzerinden Türk öğrencilerinin Avrupa algısına dair bir öngöründe bulunma niyetini taşımaktadır. Bu doğrultuda, bu çalışmanın amacı, Avrupa'yı tanımlarken kullandıkları kelimeler dikkate alınarak, İstanbul, İzmir ve Erzurum şehirlerinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin Avrupa'yı nasıl bir güç olarak algılandığının ortaya konmasıdır.

Yöntem

EuroBroadMap Projesi kapsamında 2009 yılı Ekim ve Kasım aylarında yapılan anket, kapsamlı bir anket olup bu çalışmada sadece anketin bir bölümüne ilişkin sonuçlar analiz edilecektir. Ankete katılan 734 öğrenciye ankette yer alan harita üzerinde Avrupa'nın sınırlarını çizmeleri ve Avrupa'yı 5 farklı kelimeyle ifade etmeleri istenmiştir. Bu şekilde öğrencilerin zihinlerindeki Avrupa'nın coğrafi ve semantik kapsamı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada Türkiye'deki üniversitelerde okuyan öğrencilerin Avrupa için kullandıkları kelimeler değerlendirilerek, söylem analizi kapsamında yer alan semantik analiz yönteminden yararlanılmıştır.

Çelik ve Ekşi'nin (2008) de açıkladığı gibi, söylem analizi, metinlerin veya dilin semantik ya da sentaktik yapısını inceler ve söylemlerin hem dilbilimsel hem de sosyo-kültürel boyutlarını ele almaktadır. Sözen'in (1999) de ifade ettiği gibi, söylem bir meta-eylemdir ve ideoloji, bilgi, diyalog, anlatım, beyan tarzı, müzakere, güç ve gücün mübadelesiyle eyleme dönüşen dil pratiklerine ilişkin süreçlerdir. Söylem sosyal, siyasi, kültürel, ekonomik alanlar gibi, sosyal hayatın tüm yönleri ile ilişkilidir. Bu çalışmada söylem analizi kapsamında yer alan semantik analiz yönteminin tercih edilmesinin nedeni, sosyal, siyasi, kültürel, ekonomik alanlarla doğrudan ilişkili güç algısına ilişkin bir inceleme yapmak için bu yöntemin en uygun yöntemlerden biri olduğunun düşünülmesidir.

Söylem analizi içinde, verilen mesajların anlamının ne olduğu ortaya konulması için anlambilim-

sel (semantik), sözdizimsel (sentaks) ve göstergebilimsel (semyoloji) yazılı, sözlü ve görüntülü mesaj üzerinden çözümlenmesi gereksinimi doğmuştur (Çelik ve Ekşi, 2008). Bu çalışmada söylemleri, sözcük ve cümlelerin dilbilimsel anlamlarıyla ilişkilendirmek suretiyle açıklamayı içeren anlambilimsel (semantik) metin incelemesi yapılmıştır. 'Avrupa'yı tanımlamak için kullanacağınız 5 kelime ne olurdu?' açık uçlu sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplar dikkate alınarak, öğrencilerin kullandıkları kelimeler öğrencilerin Avrupa'ya bakışı ile ilişkilendirilmiştir.

Bu çalışmayla Avrupa'nın Türkiye'deki üniversite öğrencileri tarafından dilsel olarak nasıl adlandırıldığı, öğrencilerin Avrupa'ya hangi özellikleri atfettikleri ortaya konmuştur. Bunu gerçekleştirirken, söylem analizinin bir parçası olan ima yollu stratejilerden (*referential strategies*) ve yüklemelerden (*predication*) yararlanılmıştır. Aydın Düzgit'in (2011) de belirttiği gibi, ima yollu stratejiler, söylemde iç ve dış grupların oluşturulmasını sağlayan metaforlar, adlaştırmalar (*nominalisation*), zamansal referanslar (*temporal reference*) ya da eşitlik zinciri (*chain of equivalence*) gibi çeşitli dilsel araçları kullanır. Yüklemeleme ise ülkelere, kişilere, nesnelere ve olaylara pozitif ya da negatif çeşitli özelliklerin atfedilmesine verilen addır (Aydın Düzgit, 2011).

Çalışma kapsamında, üniversite öğrencilerinin Avrupa için kullandıkları kelimeler analiz edilirken, öğrencilerin hangi dilsel araçları kullandıkları sorulanmıştır. Bu çalışmada, öğrencilerin Avrupa'ya atfettikleri özellikleri belirlenirken, yüklemeleme odaklanılmıştır. Analiz kapsamında, Avrupa için kullanılan sıfatlar, etiket kelimeler ve stigma kelimeler gibi retorik araçlar değerlendirilmiştir.

Kullanılan kelimeler değerlendirilirken, en çok kullanılan 20 kelime belirlenerek, genel bakış açısına dair bilgi edinilmiştir. Bundan başka, doğrudan güçle ilişkilendirilebilecek 'güç', 'güçlü', 'lider' ve 'aktör' gibi kelimeler de ilk 20 kelime içinde olup olmamasına bakılmaksızın inceleme tabii tutulmuştur. Analizler, ilk 20 kelime için Türkiye'deki örnekleme, proje kapsamında yer alan tüm örneklemin karşılaştırılmasını da içermektedir. Ayrıca, Türkiye'deki örneklemin semantik analizinde, cinsiyete, öğrencilerin devam ettik-

leri akademik alana ve okudukları üniversitelerin bulunduğu şehirlere göre farklılıklar da incelenmiştir.

Örneklem

Türkiye'deki anketler farklı sosyoekonomik düzeyleri temsil eden farklı NUTS-1 bölgelerindeki İstanbul, İzmir ve Erzurum'da gerçekleştirilmiştir. Bu şehirlerin seçiminde, bu şehirlerdeki üniversitelerin üniversiteye giriş sınavındaki başarı düzeyleri de dikkate alınmıştır. Şehirlerden her biri öğrencilerin üst, orta ve düşük düzeydeki üniversite tercihlerini yansıtmaktadır. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı sonuçlarına göre, en yüksek puan alan öğrenciler İstanbul ve Ankara'da bulunan üniversiteleri tercih etmektedir. İstanbul, Ankara'dan daha fazla öğrenciye sahip olduğundan, İstanbul'daki örneklem ankete dahil edilmiştir. Orta ve düşük düzeyli öğrencilerin tercihini yansıtan şehirler de sırasıyla İzmir ve Erzurum olarak belirlenmiştir.

İzmir'den 245, İstanbul'dan 251 ve Erzurum'dan 238 öğrenci Türkiye'deki örnekleme oluşturmuştur. Örneklemin cinsiyete göre dağılımı Türkiye için oldukça dengeli gerçekleşmiştir. Örneklemin %49,45'i kadınlardan (363 öğrenci) oluşurken, erkeklerin (371 öğrenci) örneklem içindeki oranı %50,54 seviyesindedir. Bununla birlikte, öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümler dikkate alındığında, kadın ve erkek dağılımı değişiklik göstermektedir. Sağlık alanında okuyan öğrencilerin cinsiyet dağılımında kadınların üstünlüğü bulunmaktadır. Sağlık öğrencilerinden 83'ü kadın, 37'si erkektir. Bu eşitsizlik, Erzurum'da sağlık alanı için anketin Hemşirelik Bölümü'nde yapılması ve o bölümde erkek öğrencilerin bulunmaması sonucunda ortaya çıkmıştır. İktisadi ve İdari Bilimler ile Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi öğrencilerinin cinsiyet dağılımında, erkeklerin lehine bir eşitsizlik söz konusudur. İktisadi ve İdari Bilimler öğrencilerinin 48'i kadinken, 71'i erkeklerden oluşmakta, Sosyal ve Beşeri Bilimler öğrencileri ise 55 kadın ve 72 erkek şeklinde dağılım göstermiştir. Siyaset Bilimi, Güzel Sanatlar ve Mühendislik alanlarında öğrenim gören öğrencilerin cinsiyete göre nispeten dengeli bir dağılım gösterdikleri görülmüştür.

Tablo 1 : Avrupa İle İlişkilendirilen İlk 20 Kelime

	Tüm Öğrenciler (31287 cevap)		Türk Öğrenciler (2536 cevap)			
	Kelimeler	Frekans Sayı %	Kelimeler	Frekans Sayı %		
1	Birlik	1158	0.037	Gelişmiş	93	0.037
2	Gelişmiş	994	0.032	Birlik	79	0.031
3	Kalkınma	900	0.029	Modern	75	0.030
4	Kültür	891	0.028	Kalkınma	62	0.024
5	Avrupalı	677	0.022	Özgürlük	55	0.022
6	Euro	595	0.019	Medeniyet	53	0.021
7	Zengin	586	0.019	İnsan	52	0.021
8	Özgürlük	450	0.014	Teknoloji	50	0.020
9	Tarih	431	0.014	Haklar	47	0.019
10	Kıta	387	0.012	Avrupalı	44	0.017
11	Ülkeler	370	0.012	Emperyalist	43	0.017
12	Demokrasi	366	0.012	Eğitim	42	0.017
13	Eski	366	0.012	Emperyalizm	41	0.016
14	Güzel	362	0.012	Para	38	0.015
15	Dünya	353	0.011	Güç	34	0.013
16	Güç	346	0.011	Hristiyan	33	0.013
17	Medeniyet	335	0.011	Yüksek	33	0.013
18	Yüksek	298	0.010	Kültür	30	0.012
19	Teknoloji	291	0.009	Yaşam	29	0.011
20	Irkçılık	280	0.009	Hristiyanlık	26	0.010

Kaynak: ZENGİNGÖNÜL, Oğul ve KIRKPINAR ACAR, Nihal; (2011), *European Perception By Turkish Students, Concluding Event of FP7 Project EuroBroadMap – Visions of Europe in the World, 1-2 Aralık 2011, Rouen, Fransa.*

Türkiye'deki Üniversite Öğrencilerinin Avrupa'yı Tanımlamak İçin Kullandıkları Kelimelerin Analizi

Bu çalışmada Türkiye'deki üniversitelerde okuyan öğrencilerin Avrupa için kullandıkları kelimeler değerlendirilerek, semantik analizi yapılmış ve öğrencilerin Avrupa'yı nasıl bir güç olarak algıladıkları sorgulanmıştır. Bu bölümde, Türk öğrencilerinin kelime dağarcığının farklılığı öğrencilerin cinsiyetlerine, okudukları bölümlere ve anketin yapıldığı şehirlere göre incelenmiştir.

EuroBroadMap Projesi kapsamında yapılan anketlerde öğrencilerden Avrupa ile ilişkilendirdikleri 5 kelimeyi belirtmeleri istenmiştir. Yukarıdaki Tablo 1'de proje kapsamındaki tüm ülkelerdeki ve Türkiye'deki örneklemin Avrupa ile ilişkilendir-

dikleri ilk 20 kelime karşılaştırmalı olarak yer almaktadır. Aşağıdaki Tablo 1'de en çok kullanılan kelimelerin bütününe bakıldığında, Türkiye'deki öğrencilerin Avrupa'ya karşı genel olarak olumlu bir tutumu olduğu görülse de, Avrupa'yı 'emperyalist', 'ırkçılık', 'sömürgecilik', 'kibirli' gibi olumsuz ifadelerle tanımlayan Türk öğrencilerinin sayısı da oldukça fazladır. Bu olumsuz ifadelerle göre, Türkiye'deki öğrencilerin bir bölümü Avrupa'yı diğer insanlara karşı hoşgöründen yoksun bir alan olarak değerlendirmektedir.

Öğrencilerin söylemlerinde yer bulan 'medeniyet', 'özgürlük' ve 'demokrasi' gibi etiket kelimeler olumlu çağrışımlar yaratan yüklemeler olarak değerlendirilirken, 'ırkçılık', 'ayrımcılık' ve emperyalizm gibi stigma kelimeler ise olumsuz çağrışımlar yapan yüklemeler olarak nitelendirilir.

Türk öğrenciler tarafından en çok kullanılan 20 kelime dikkate alındığında, sadece iki kelimenin olumsuz anlam içerdiği görülmektedir: 'emperyalizm' ve 'emperyalist'. Yukarıda Tablo 1'de görüldüğü gibi, verilen cevaplar analiz edildiğinde, Türkiye'deki öğrencilerin Avrupa'yı tanımlamak için en çok 'gelişmiş' ve 'birlik' kelimelerini kullandıkları dikkat çekmiştir. Üniversite öğrencilerinin Avrupa Birliği ve Avrupa'yı birbirinin yerine kullanarak kavramsal bir eşitlik sağladıkları, bir başka ifadeyle, eşitlik zinciri dilsel aracını sıklıkla kullandıkları görülmüştür. Bu sonuca göre, Türk öğrencilerinin Avrupa'yı Avrupa Birliği olarak kavramsallaştırdığını ve Avrupa'yı her açıdan gelişmiş olarak nitelendirdiğini söylemek mümkündür. Bu değerlendirme, Avrupa'ya yönelik pozitif bir tutum olduğunu, Türk öğrencilerinin Avrupa'ya karşı olumsuzdan daha çok olumlu bir yüklemleme yaptığını göstermektedir.

Öğrenciler Avrupa'yı sahip olduğu yüksek yaşam standartları, kültürü ve medeniyeti ile yaşamak için ideal bir yer olarak algılamaktadır. 'Gelişmiş', 'kalkınma', 'kültür', 'eğitim', 'teknoloji', 'modern', 'özgürlük' gibi etiket kelimeler bu algının göstergesi niteliğindedir. 'Kalkınma' ve 'gelişmiş' kelimeleri ekonomik, siyasi ve sosyal özellikleri açısından fark yaratan bir bölge düşüncesine işaret etmektedir. Ekonomik ve sosyal yönleri anımsatan 'para', 'birlik', 'güç' gibi kelimeler de Türk öğrenciler tarafından kullanılmaktadır. Türk öğrenciler aynı zamanda Avrupa'nın dini özelliğine de vurgu yapmaktadır. Türk öğrenciler Avrupa'yı Hristiyanlığın merkezi olarak algılamaktadır (Zengingönül ve Kırkpınar Acar, 2011: 220).

Tüm öğrencilerle karşılaştırıldığında, Türkiye'deki öğrencilerin örneklemin geneliyle aynı ve farklı ifadeler kullandıkları görülmektedir. Diğer ülkelerdeki öğrencilerle benzer şekilde Türk öğrencileri Avrupa'yı tanımlarken, 'birlik', 'gelişmiş', 'kalkınma', 'Avrupalı', 'özgürlük', 'güç', 'kültür', 'teknoloji' gibi ifadeleri kullanmışlardır. Türk öğrencilerinin örneklemin geri kalanından daha fazla bir şekilde üzerinde durduğu kelimeler incelendiğinde, 'modern' ve 'emperyalizm' kelimelerinin en çok tekrar edilen iki kelime olduğu görülmektedir. Örneklemin bütünü Avrupa'yı 'modern' olarak değerlendirmeyen, Türk öğrencilerini bu özelliğe vurgu yapması ilgi çekmektedir. Bu durum diğer ülkelerden daha olumlu değerlendirme yapan Türk öğrencilerinin Avrupa hayranlığı-

nın bir ifadesi olarak görülebilir. Bununla birlikte, örneklemin geri kalanı bu nokta üzerinde durmazken, Türk öğrencilerinin Avrupa'yı 'emperyalist' bir yapı olarak görmesi olumsuz bir tutum anlamına gelmektedir. Tüm örnekleme karşılaştırıldığında, 'Batılı', 'kıta', 'demokrasi', 'emperyalist', 'sömürge' gibi ifadeler en çok Türk öğrenciler tarafından kullanılmıştır (Zengingönül, O. ve Kırkpınar Acar, N. (2011).

Türk öğrencilerinin diğerlerinden daha fazla üzerinde durduğu sonraki kelimeler 'medeniyet', 'teknoloji' ve 'Hristiyan' kelimeleri olmuştur. Örneklemin geri kalanıyla karşılaştırıldığında Türk öğrencilerinin çoğunluğu Müslüman olduğundan, Türk öğrencilerinin dinsel farklılığa vurgu yaptığı düşünülmektedir. Bunun yanında, Türkiye'nin Avrupa dışında bırakılması Türk öğrencileri tarafından dini etmenlere bağlanmış olabilir. Göral ve diğerlerinin (2014: 47) yaptıkları çalışmada, ankette yer alan sorulardan birinde Avrupa Birliği'ni tanımlayabilecek olumlu ve olumsuz çeşitli ifadeler sıralanarak öğrencilerden bu ifadeleri değerlendirmeleri istenmiştir. "Kültürel çeşitlilik", "İnsan haklarına saygı", "Demokrasi ve hukukun üstünlüğü", "Ekonomik ve sosyal refah", "Azınlıklara saygı" ve "En üst düzeyde hak ve özgürlükler" gibi ifadeler öğrencilerin ortalamaların üzerinde katıldığı görülse de, aynı yüksek oran Hristiyan birliği ifadesi için de geçerli olmuştur. Bu çalışmayla benzer şekilde, söz konusu çalışmada da Avrupa'nın dini yapısıyla ilişkilendirildiği görülmektedir.

Ankete dahil olan tüm örneklem içinde 'eğitim' ifadesini daha çok kullanan grup Türk öğrenciler olmuştur. Avrupa Birliği ve aday ülkelerin gençlerinin arasında uyumu artırmak amacıyla uygulanan Erasmus öğrenci değişim programının da etkisiyle, Avrupa'yı eğitim için bir fırsat olarak değerlendirdiklerinden bu sonucun ortaya çıkmış olduğu düşünülebilir. Göral ve diğerlerinin (2014: 42) Türkiye'de üniversitede öğrenim gören gençlere yönelik yapmış olduğu Avrupa Birliği algısını ölçmeye yönelik anket sonuçları bu düşüncüyü destekler niteliktedir. Söz konusu çalışmaya göre, ankete katılan 1648 öğrencinin 94'ü Erasmus programı çerçevesinde herhangi bir Avrupa ülkesine gitme olanağı bulmuş, katılanların hemen hemen hepsi programa katılmaktan son derece memnun kalmıştır. Çok memnun kalmanın '5' ile puanlandığı ankette Erasmus öğrenim hareketliliğine ka-

tilanların memnuniyet derecesi '4,3' olarak ölçülmüştür.

Kullanılan kelimeler dikkate alındığında, Türkiye'deki örneklemin, Avrupa'yı bir güç olarak algıladıkları öngörülmektedir. 'Güç' kelimesinin kendisi en çok kullanılan ilk 20 kelime içinde yer aldığı gibi, güç ile ilişkilendirilebilecek ekonomik ve bilimsel kapasiteye ilişkin 'gelişmiş', 'kalkınma', 'para', 'teknoloji', 'eğitim' ifadelerinin kullanımı Avrupa'nın bir güç olarak algılandığının bir göstergesi niteliğindedir. Ankete katılan öğrenciler Avrupa için sert güç unsuru olarak değerlendirilen askeri kapasiteye ilişkin ifadeler kullanmaktan kaçınmıştır. Bu Avrupa'nın askeri bir yapılanma olarak algılanmadığının göstergesi sayılabilir. Avrupa için kullanılan ifadeler daha çok onun ekonomik, demokratik ve sosyal bir bölge olarak değerlendirildiğini göstermektedir. Ankette Avrupa için kullanılan ifadelerle göre, Türk öğrenciler Avrupa'yı bir yumuşak güç unsuru olarak görmektedir. Kullanılan ifadeler değerlendirildiğinde, Avrupa onlar için demokrasinin hakim olduğu, ekonomik ve sosyal anlamda gelişmiş, kalkınmasını tamamlamış, özgürlükler ve temel haklarla özdeşleştirilmiş bir cazibe merkezi niteliğindedir.

Güç ile doğrudan ilgili sayılabilecek kelimeler değerlendirildiğinde, öğrencilerin söylemlerinde 34 kezle en çok 'güç' kelimesinin yer bulduğu, onu 8 öğrencinin kullanımıyla 'güçlü' kelimesinin takip ettiği görülmektedir. 'Lider' kelimesinin 4, 'aktör' kelimesinin de sadece 1 öğrenci tarafından kullanıldığı gözlenmiştir.

Öğrencilerin verdiği cevaplar değerlendirildiğinde, büyük çoğunluk tarafından kullanılan kelimeler itibariyle, Avrupa, refah seviyesi yüksek, değerleriyle hayranlık uyandıran ve eğitim gibi fırsatlar sunan bir alan olarak görülmektedir. Bu yüzden, Avrupa'nın Türk üniversite öğrencilerinin zihninde bir yumuşak güç olarak algılandığıni söylemek mümkündür.

Cinsiyete göre söz dağarcığındaki farklılıklar

Aşağıdaki Tablo 2'de cinsiyete göre en çok kullanılan 20 kelime yer almaktadır. Tablo 2'den de anlaşıldığı gibi, Türk öğrencileri arasında Avrupa'ya

bakışla ilgili cinsiyet bakımından bazı farklılıklar söz konusudur. Kadınlar Avrupa'yı tanımlarken, 'modern', 'eğitim', 'gelişmiş', 'çağdaş', 'sağlık' ve 'güç' gibi yaşam standartlarındaki gelişime işaret eden kelimeleri kullanırken, 'emperyalizm', 'futbol', 'Hristiyanlık', 'adalet' ve 'milliyetçilik' kelimeleri daha çok erkeklerin söylemlerinde yer bulmuştur. Kadınlara göre, Avrupa işlevsel bir alan olup, insani kalkınma için idealdir. Diğer taraftan, Avrupa erkekler için daha çok ekonomik ve siyasi bir alan olarak görülmektedir. Bu yüzden, 'demokrasi', 'emperyalizm', 'milliyetçilik', 'barış', 'liberalizm' ve 'refah' gibi kelimeler kadınlardan daha çok erkekler tarafından kullanılmıştır. İlgi çekici sonuçlardan biri, Türkiye'deki erkeklerin Avrupa'yı dini bir topluluk olarak algılamasıdır (Kırkpınar Acar vd., 2011: 19).

Futbolun Türk erkekler tarafından daha fazla bir şekilde kullanılması başka bir ilgi çekici sonuçtur. Afacan ve diğerlerinin (2014: 531) de belirttiği gibi "ülkemize, 19'uncu yüzyılın sonlarında Müslüman olmayan azınlık mensuplarınca getirilen futbol, daha sonraları Türklerin ilgi duymasıyla artarken, gençler arasında en çok sevilen spor dalı oldu". Futbol özellikle de erkekler tarafından benimsenen bir spor oyunudur. Arslan vd. (2010), Türkiye'deki ilköğretim ve ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin spor ve oyun alışkanlıklarını inceledikleri çalışmaları bu düşüncüyü doğrular niteliktedir. Arslan vd. (2010), yaptığı çalışmada ilköğretim ve ortaöğretim erkek öğrencilerin yaptıkları spor dallarına göre dağılımında 317 spor yapan erkek öğrenciden 193'ünün futbol oynadığı, 134 spor yapan kız öğrencinin hiçbirinin futbol oynamadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmadan elde edilen bulgulara paralel olarak, Türkiye'deki erkek üniversite öğrencileri arasında Avrupa denince akla futbolun gelmesi, futbolun Türkiye'deki erkekler arasında en popüler spor olmasının bir sonucudur. Özdağ vd. (2011) de belirttiği gibi, spor, kültürün bir parçası olarak hem ondan etkilenmekte hem de popülerliği nedeniyle onu etkilemektedir. Bu durumun bir sonucu olarak, Türkiye'de erkekler arasında en çok tercih edilen spor dalı olan futbolun ankete katılan Türk erkek öğrenciler için futbolun en üst düzeyde oynadığı ve finanse edildiği Avrupa ile özdeşleştirilmesi kaçınılmaz olmuştur.

Tablo 2:Cinsiyete Göre Kelime Dağarcığı

	Erkek		Kadın	
	Kelime	Frekans	Kelime	Frekans
1	Birlik	44	Gelişmiş	62
2	Gelişmiş	31	Modern	54
3	Emperyalizm	31	Kalkınma	37
4	Medeniyet	27	Birlik	35
5	Kalkınma	25	Eğitim	32
6	Özgürlük	24	Özgürlük	31
7	Emperyalist	24	İnsan	29
8	İnsan	23	Teknoloji	28
9	Avrupalı	23	Medeniyet	26
10	Modern	22	Haklar	25
11	Teknoloji	22	Güç	22
12	Haklar	22	Avrupalı	21
13	Refah	22	Emperyalist	19
14	Hristiyan	22	Ekonomik	19
15	Para	21	Zengin	18
16	Hristiyanlık	21	Çağdaş	18
17	Demokrasi	19	Para	17
18	Zenginlik	14	Kültür	17
19	Kültür	13	Batı	14
20	Uygar	13	Düzen	14

Tablo 3'de Türkiye'deki kadın ve erkek örnekleminin kelime dağarcığının karşılaştırması bulunmaktadır. Tablo 3'e göre, göre, anketin yapıldığı ülkelerdeki tüm öğrencilerle karşılaştırıldığında, Türk kadın örneklemini tüm örnekleme göre, 'modern', 'gelişmiş', 'çağdaş', 'sağlık', 'güç', 'eğitim' kelimelerini daha çok kullanmışlardır. Bu da Avrupa'yı diğerlerinden daha fazla bir şekilde ge-

lişmiş, güçlü bir alan olarak görmelerinin göstergesidir. Kadınların erkeklerle karşılaştırıldığında, Avrupa için 'milliyetçilik', 'adalet' ve 'futbol' ifadelerinden hiçbirine başvurmadıkları görülmektedir. Kadınların erkeklerden daha az kullandıkları diğer kelimeler 'emperyalizm', 'Hristiyanlık', 'barış', 'demokrasi', 'fayda', 'kapitalizm', 'sömürgeci', 'refah' ve 'liberalizm' kelimeleri olmuştur.

Tablo 3: Cinsiyete Göre Kelime Dağılımı Farklılığı

Cinsiyet	Kelime	Cinsiyet %	Tüm Örneklem%	Cinsiyet Frekans	Tüm Örneklem Frekans	Pdeğeri	Kullanım Sıklığı
Kadın	Modern	5,36	3,82	53	75	0	Ort. Üstü
	Eğitim	3,24	2,14	32	42	0	Ort. Üstü
	Gelişmiş	6,17	4,74	61	93	0,001	Ort. Üstü
	Çağdaş	1,82	1,27	18	25	0,019	Ort. Üstü
	Sağlık	0,61	0,31	6	6	0,019	Ort. Üstü
	Güç	2,23	1,73	22	34	0,021	Ort. Üstü
	Emperyalizm	1,01	2,09	10	41	0,001	Ort. Altı
	Futbol	0	0,56	0	11	0,001	Ort. Altı
	Hristiyanlık	0,51	1,32	5	26	0,002	Ort. Altı
	Adalet	0	0,36	0	7	0,012	Ort. Altı
	Milliyetçilik	0	0,36	0	7	0,012	Ort. Altı
	Barış	0,2	0,66	2	13	0,014	Ort. Altı
	Demokrasi	0,71	1,32	7	26	0,016	Ort. Altı
	Fayda	0,2	0,56	2	11	0,036	Ort. Altı
	Kapitalizm	0,2	0,56	2	11	0,036	Ort. Altı
	Sömürgeci	0,2	0,56	2	11	0,036	Ort. Altı
	Refah	0,81	1,32	8	26	0,04	Ort. Altı
Liberalizm	0,1	0,41	1	8	0,04	Ort. Altı	
Erkek	Emperyalizm	3,18	2,09	31	41	0,001	Ort. Üstü
	Futbol	1,13	0,56	11	11	0,001	Ort. Üstü
	Hristiyanlık	2,15	1,32	21	26	0,002	Ort. Üstü
	Adalet	0,72	0,36	7	7	0,012	Ort. Üstü
	Milliyetçilik	0,72	0,36	7	7	0,012	Ort. Üstü
	Barış	1,13	0,66	11	13	0,014	Ort. Üstü
	Demokrasi	1,95	1,32	19	26	0,016	Ort. Üstü
	Fayda	0,92	0,56	9	11	0,036	Ort. Üstü
	Kapitalizm	0,92	0,56	9	11	0,036	Ort. Üstü
	Sömürgeci	0,92	0,56	9	11	0,036	Ort. Üstü
	Refah	1,84	1,32	18	26	0,04	Ort. Üstü
	Liberalizm	0,72	0,41	7	8	0,04	Ort. Üstü
	Modern	2,25	3,82	22	75	0	Ort. Altı
	Eğitim	1,02	2,14	10	42	0	Ort. Altı
	Gelişmiş	3,28	4,74	32	93	0,001	Ort. Altı
	Çağdaş	0,72	1,27	7	25	0,019	Ort. Altı
	Sağlık	0	0,31	0	6	0,019	Ort. Altı
Güç	1,23	1,73	12	34	0,021	Ort. Altı	

Ort. Üstü: Ortalama Üstü, Ort. Altı: Ortalama Altı

Kullanılan ifadelerin farklılığı kadınların Avrupa'yı erkeklerden daha düşük düzeyde politik bir yapı olarak gördüklerinin bir işaretidir. Kadınlara göre Avrupa sosyal yanı ağır basan, yaşam standartları ile cazip bir güçtür. Erkeklerin sağlık ifadesini hiç kullanmadıkları da diğer dikkat çekici sonuçlardan biridir. Kadınlar ve erkekler arasındaki farklılıklar değerlendirildiğinde, erkeklerin Avrupa'ya dair daha olumsuz bir algıya sahip olduğu görülmektedir. 'Emperyalizm' ve 'sömürgeci' ifadeleri erkeklerin söylemlerinde daha fazla yer bulmuştur. Kadınlara göre Avrupa sosyal yanı ağır basan, yaşam standartları ile cazip bir güçken, erkekler Avrupa'yı politik ve ekonomik açıdan güçlü, barış ve demokrasi gibi değerleri çağrıştıran, aynı zamanda da başka aktörleri sömüren bir güçtür.

Okudukları bölümlere göre söz dağarcığındaki farklılıklar

Aşağıdaki Tablo 4a ve Tablo 4b'de, öğrencilerin okudukları bölümlere göre Avrupa'yı tanımlarken kullandığı ilk 20 kelime yer almaktadır. Güzel Sanatlar öğrencilerinin en fazla kullandığı 20 kelimeye bakıldığında, genellikle Avrupa'yı olumlu kelimelerle tanımladıkları dikkat çekmektedir. Bu bölüm öğrencilerinin tercih ettiği ilk 20 kelime içinde sadece 'emperyalizm' ve 'sömürgecilik' kelimeleri olumsuz bir anlam içermektedir. En çok kullanılan kelimeler içerisinde yer almasa da Güzel Sanatlar öğrencileri, doğrudan güçle ilgili ilişkilendirilebilecek 'güç' ve 'güçlü' kelimele-

rini kullanmışlardır. Bununla birlikte, bu kelimeleri kullanan Güzel Sanatlar öğrencilerinin sayısı diğer bölümlere göre daha azdır. Avrupa'yı tanımlarken kullandıkları 'modern', 'özgürlük', 'gelişmiş', 'haklar', 'medeniyet' gibi kelimeler, bu bölüm öğrencilerinin Avrupa'yı normatif bir güç olarak kabul ettiklerini destekler niteliktedir.

İktisadi ve İdari Bilimler öğrencilerinin Avrupa için kullandıkları kelimeler dikkate alındığında, bu bölüm öğrencilerinin Güzel Sanatlar öğrencileri gibi Avrupa'nın normatif öğelerine vurgu yaptığı görülmektedir. Ayrıca, bu bölüm öğrencileri için Avrupa, Avrupa Birliği'ni çağrıştırmakta ve Avrupa'nın Hristiyan kimliği öğrencilerin algılarını etkilemektedir. Bu bölüm öğrencilerinin Avrupa için kullandıkları ilk 20 kelime içindeki tek olumsuz kelime 'emperyalizm' olmuştur. Güç algısıyla doğrudan ilgili 'güç' kelimesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler öğrencilerinden sonra en çok bu bölüm öğrencileri tarafından kullanılmıştır.

Mühendislik öğrencileri örneklemin geneli gibi Avrupa için olumlu ifadeler kullanmayı tercih etmiştir. 'Gelişmiş', 'modern', 'çağdaş', 'uygar' gibi ifadeler bu bölüm öğrencilerinin Avrupa'yı yumuşak güç olarak gördüğünün göstergesidir. Bu bölüm öğrencilerinin en çok kullandığı kelimeler içindeki olumsuz iki kelime 'emperyalizm' ve 'ayrımıcılık' olmuştur. Bu bölüm öğrencileri de tanımlamalarında 'güç' ve 'güçlü' ifadelerine yer vermiştir.

Tablo 4a: Okudukları Bölümlere Göre Kelime Dağarcığı

	Güzel Sanatlar		İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi		Mühendislik	
	Kelime	Frekans	Kelime	Frekans	Kelime	Frekans
1	Modern	13	Medeniyet	20	Gelişmiş	27
2	Özgürlük	13	Gelişmiş	16	Modern	22
3	Gelişmiş	11	Birlik	16	Birlik	16
4	İnsan	8	Refah	14	Çağdaş	13
5	Haklar	8	İnsan	11	Teknoloji	12
6	Medeniyet	7	Modern	10	Kültür	11
7	Sömürme	7	Demokrasi	10	Özgürlük	10
8	Değer	6	Özgürlük	9	İnsan	10
9	Emperyalizm	6	Haklar	9	Avrupalı	10
10	Para	6	Emperyalizm	9	Kalkınma	9
11	Eğitim	6	Hristiyan	9	Medeniyet	8
12	Düzen	6	Güç	8	Uygar	8
13	Rahatlık	6	Batı	8	Para	7
14	Demokratik	6	Zenginlik	8	Eğitim	7
15	Ekonomik	5	Para	7	Emperyalist	7
16	Uygar	5	Kalkınma	7	Haklar	6
17	Zengin	4	Teknoloji	7	Güç	6
18	Sosyal	4	Kültür	7	Ayrımcılık	6
19	Avrupalı	4	Hristiyanlık	7	Düzen	4
20	İyi	4	Eğitim	6	Ekonomik	4

Sağlık okuyan öğrenciler için Avrupa bir ekonomik güçtür. Bu düşünceyi destekleyen ifadelerin başlıcaları ‘para’, ‘zenginlik’, ‘kalkınma’, ‘gelişmiş’ şeklinde sıralanmaktadır. ‘Sömürme’ ve ‘kibirli’ bu öğrenciler tarafından kullanılan olumsuz kelimeler olmuştur. ‘Güç’ ve ‘güçlü’ kelimeleri bu öğrencilerin söylemlerinde de yer bulmuştur.

Siyaset Bilimi öğrencilerinin en çok kullandığı 20 kelime değerlendirildiğinde, diğer bölüm öğrencilerinden daha olumsuz bir tutum içinde oldukları görülmektedir. Diğerlerinden farklı olarak, bu öğrencilerin en çok kullandıkları 2 kelime arasında olumsuz çağrışım yapan ‘emperyalist’ kelime-

si bulunmaktadır. Bu öğrenciler tarafından kullanılan diğer olumsuz kelimeler ‘emperyalizm’, ‘sömürme’ ve ‘bencillik’ olmuştur. ‘Güç’ ve ‘güçlü’ kelimeleri bu öğrencilerin söylemlerinde de yer bulmuştur.

Sosyal ve Beşeri Bilimler öğrencilerinin verdiği cevaplar analiz edildiğinde Avrupa’yı Avrupa Birliği ile özdeşleştirdikleri, diğerlerinden farklı olarak ilk 20 kelime içine ‘endüstri’ kelimesini dahil ettikleri görülmektedir. Bu öğrenciler için Avrupa, teknolojik, ekonomik ve normatif öğeleri bir arada barındıran bir alandır. ‘Güç’ kelimesi en çok bu öğrenciler tarafından kullanılmıştır.

Tablo 4b: Okudukları Bölümlere Göre Kelime Dağarcığı

	Sağlık		Siyaset Bilimi		Sosyal ve Beşeri Bilimler	
	Kelime	Frekans	Kelime	Frekans	Kelime	Frekans
1	Kalkınma	13	Birlik	20	Birlik	18
2	Eğitim	12	Emperyalist	16	Kalkınma	18
3	Modern	11	Modern	15	Gelişmiş	17
4	İnsan	11	Gelişmiş	13	Avrupalı	13
5	Gelişmiş	9	Kalkınma	12	Emperyalizm	12
6	Birlik	9	Hristiyan	12	Zengin	12
7	Teknoloji	9	Teknoloji	10	Refah	12
8	Özgürlük	9	Avrupalı	9	Emperyalist	11
9	Para	9	Emperyalizm	8	Endüstri	11
10	Haklar	9	Özgürlük	7	Eğitim	11
11	Bilim	7	Batı	7	Teknoloji	10
12	Zenginlik	6	Bencilik	7	Haklar	9
13	Teknolojik	6	İnsan	6	Medeniyet	9
14	Medeniyet	5	Haklar	6	Güç	9
15	Güç	5	Zenginlik	5	Sömürge	9
16	Özgür	5	Sömürme	5	Ekonomik	8
17	Kibirli	5	Demokrasi	5	Zenginlik	8
18	Sömürme	5	Ekonomik	5	Hristiyan	7
19	Batı	5	Kapitalizm	5	Özgürlük	7
20	Avrupalı	4	Siyasi	5	Bencilik	7

Aşağıdaki Tablo 5, öğrencilerin okudukları bölümlere göre kullandıkları kelimelerin farklılığını göstermektedir. Türkiye'de güzel sanatlar bölümünde okuyan öğrenciler, diğer bölümlerin öğrencilerden daha fazla bir şekilde Avrupa'yı düşünürken, 'demokrasi', 'özgürlük' ve 'rahatlık' durumuna değer verirken, bu öğrencilerin 'kalkınma' ve 'teknoloji' kelimelerini diğerlerinden daha az kullandıkları görülmüştür. Güzel sanat okuyan öğrencilerin cevapları incelendiğinde, 'sömürgecilik' ve benzeri ifadeler güzel sanat öğrencileri tarafından yer verilen kelimeler arasında yer alırken, 'emperyalist' kelimesi aynı örneklem tarafından hiç kullanılmamıştır. Örneklemin geneli tarafından en çok kullanılan kelimelerden biri olan 'birlik' kelimesi, güzel sanat öğrencilerinin söylemlerinde az yer bulmuştur.

İktisadi ve İdari Bilimler öğrencileri diğer bölüm öğrencileriyle karşılaştırıldığında, öğrencilerin Avrupa ile ilişkilendirdikleri kelimelerin çoğunun olumlu bir anlama sahip olduğu dikkat çek-

mektedir. 'Fırsat', 'refah' 'zenginlik', 'medeniyet' ve 'demokrasi' bu kelimeler arasında yer almaktadır. 'AB' ifadesi en çok bu bölüm öğrencileri tarafından kullanılmıştır. Bu öğrenci grubu için Avrupa'nın, Avrupa Birliği ile özdeş kabul edildiği sonucuna ulaşılabilir. Bu bölüm öğrencilerinin diğer bölüm öğrencilerinden daha az kullandıkları herhangi bir kelime olmaması dikkat çekmektedir. Bu bölüm öğrencileri için başka bir ilgi çekici sonuç 'adaletsiz', 'sömürgecilik' gibi olumsuz ifadeleri tüm örnekleme göre daha çok kullanmalarındır.

Mühendislik öğrencileri Avrupa ile ilgili olumlu bir algıya sahiptirler. Mühendislik öğrencileri diğerlerinden daha fazla bir şekilde Avrupa'yı 'çağdaş', 'modern', 'kültür', 'medeni', 'adalet' ve 'gelişmiş' kelimeleriyle ilişkilendirirken, 'emperyalizm' gibi olumsuz ifadeleri göz ardı etmişlerdir. Bu bölüm öğrencileri örneklemin bütünü için tercih edilen 'Hristiyan' kelimesini hiç kullanmamıştır.

Tablo 5: Öğrencilerin Okudukları Bölümlere Göre Kelime Dağarcığı Farklılığı

Bölüm	Kelime	Bölüm %	Toplam %	Bölüm Frekans	Toplam Frekans	Pdeğeri	Kullanım Sıklığı
Güzel Sanatlar	Demokratik	2.07	0.41	5	8	0.001	Ortalama Üstü
	Rahatlık	2.48	0.66	6	13	0.004	Ortalama Üstü
	Özgürlük	6.2	2.8	15	55	0.027	Ortalama Üstü
	Sömürme	2.89	1.17	7	23	0.048	Ortalama Üstü
	Emperyalist	0	2.19	0	43	0.003	Ortalama Altı
	Kalkınma	1.24	3.16	3	62	0.014	Ortalama Altı
	Teknoloji	1.24	2.55	3	50	0.039	Ortalama Altı
	Birlik	2.48	4.02	6	79	0.044	Ortalama Altı
İktisadi ve İdari Bilimler	Fırsatlar	1,31	0,46	3	6	0,049	Ortalama Üstü
	Refah	3.88	1.32	14	26	0	Ortalama Üstü
	Medeniyet	5.26	2.7	19	53	0	Ortalama Üstü
	Demokrasi	2.77	1.32	10	26	0.002	Ortalama Üstü
	Adaletsiz	1.11	0.31	4	6	0.003	Ortalama Üstü
	Zenginlik	2.22	1.02	8	20	0.005	Ortalama Üstü
	EU	1.66	0.36	6	7	0.006	Ortalama Üstü
	Batı	2.22	1.07	8	21	0.007	Ortalama Üstü
	Kapitalist	1.11	0.36	4	7	0.008	Ortalama Üstü
	Sömürgecilik	1.11	0.36	4	7	0.008	Ortalama Üstü
	Milliyetçilik	1.11	0.36	4	7	0.008	Ortalama Üstü
	Politika	1.11	0.46	4	9	0.033	Ortalama Üstü
Mühendislik	Çağdaş	3.76	1.27	13	25	0	Ortalama Üstü
	Kültür	3.18	1.53	11	30	0.005	Ortalama Üstü
	Ayrımcılık	1.73	0.61	6	12	0.006	Ortalama Üstü
	Modern	6.07	3.82	21	75	0.011	Ortalama Üstü
	Adalet	1.16	0.36	4	7	0.013	Ortalama Üstü
	Uygar	2.31	1.07	8	21	0.016	Ortalama Üstü
	Gelişmiş	7.51	4.74	26	93	0.028	Ortalama Üstü
	Hristiyan	0	1.68	0	33	0.006	Ortalama Altı
Emperyalizm	0.58	2.09	2	41	0.021	Ortalama Altı	
Sağlık	Eğlence	1.37	0.25	4	5	0.001	Ortalama Üstü
	Teknolojik	1.71	0.41	5	8	0.001	Ortalama Üstü
	Bilim	2.4	0.87	7	17	0.007	Ortalama Üstü
	Güçlü	1.37	0.41	4	8	0.018	Ortalama Üstü
	Europe	1.03	0.25	3	5	0.021	Ortalama Üstü
	Eğitim	4.11	2.14	12	42	0.023	Ortalama Üstü
	Güzel	1.03	0.36	3	7	0.046	Ortalama Üstü
	Sağlık	1.03	0.31	3	6	0.046	Ortalama Üstü
	Kültür	0.34	1.53	1	30	0.048	Ortalama Altı

Siyaset	Hukuk	1.3	0.25	4	5	0.001	Ortalama Üstü
	Emperyalist	4.89	2.19	15	43	0.001	Ortalama Üstü
	Liberalizm	1.63	0.41	5	8	0.001	Ortalama Üstü
	Hristiyan	3.91	1.68	12	33	0.001	Ortalama Üstü
	Siyasi	1.63	0.51	5	10	0.006	Ortalama Üstü
	Fayda	1.63	0.56	5	11	0.013	Ortalama Üstü
	Kapitalizm	1.63	0.56	5	11	0.013	Ortalama Üstü
	Kalpsiz	0.98	0.25	3	5	0.02	Ortalama Üstü
	Pazar	0.98	0.25	3	5	0.02	Ortalama Üstü
	Birlik	6.51	4.02	20	79	0.029	Ortalama Üstü
	Kibir	0.98	0.31	3	6	0.045	Ortalama Üstü
	Refah	0	1.32	0	26	0.022	Ortalama Altı
	Eğitim	0.65	2.14	2	42	0.032	Ortalama Altı
	Para	0.65	1.93	2	38	0.049	Ortalama Altı
Sosyal ve Beşeri Bilimler	İrkçılık	2.16	0.66	9	13	0	Ortalama Üstü
	Endüstri	2.4	0.81	10	16	0	Ortalama Üstü
	Sömürgeci	1.92	0.56	8	11	0	Ortalama Üstü
	Değerler	1.2	0.25	5	5	0	Ortalama Üstü
	Futbol	1.68	0.56	7	11	0	Ortalama Üstü
	Sömürge	2.16	0.97	9	19	0.001	Ortalama Üstü
	Çıkarıcı	0.96	0.25	4	5	0.001	Ortalama Üstü
	Düşmanlık	0.96	0.25	4	5	0.001	Ortalama Üstü
	Eksik	0.96	0.25	4	5	0.001	Ortalama Üstü
	Bolluk	1.2	0.41	5	8	0.002	Ortalama Üstü
	Yaşam	1.2	0.36	5	7	0.004	Ortalama Üstü
	Kalkınma	4.33	3.16	18	62	0.006	Ortalama Üstü
	Modern	1.2	3.82	5	75	0.009	Ortalama Altı
	Batı	0	1.07	0	21	0.033	Ortalama Altı

Sağlık alanındaki öğrenciler arasında sadece bir öğrenci örneklemin bütünü tarafından sıklıkla kullanılan 'kültür' kelimesini tercih etmiştir. Bu bölüm öğrencileri kültürü değersizleştirirken, Avrupa'nın teknik yönü üzerinde durmuşlar ve Avrupa'yı 'teknolojik', 'bilim' ve 'güçlü' kelimeleriyle tanımlamışlardır. Avrupa için 'eğlence' ifadesini en çok Sağlık öğrencileri kullanmıştır.

Siyaset bilimi öğrencileri bölümlerine uygun olarak, Avrupa'yı tanımlarken, politik perspektifi yansıtmayı tercih etmişlerdir. Bu bölüm öğrencilerinin Avrupa'yı tanımlarken, en çok hukuk üzerinde durduğu, 'liberalizm', 'kapitalizm', 'politika' gibi siyasi içerikli ifadeler de yer verdikleri görülmektedir. Siyaset bilim öğrencilerinin Avru-

pa için kullandıkları olumsuz kelimeler 'emperyalist', 'kalpsiz' ve 'kibirli' olurken, 'refah' ve 'para' gibi maddi kelimeleri diğerlerine göre daha düşük oranda kullanmışlardır.

Sosyal ve Beşeri Bilimler öğrencileri Avrupa'yı daha çok olumsuz kelimelerle ilişkilendirmişlerdir. 'İrkçılık', 'çıkarıcı', 'sömürgeci', 'sömürge' ve 'düşmanlık' bu öğrenciler tarafından bahsedilen olumsuz ifadelerken, Avrupa ile ilgili olarak aynı öğrenci grubu 'zenginlik' ve 'kalkınma' kelimelerini de kullanmışlardır. Bu öğrenciler 'modern' ifadesini göz ardı ederken, bütün örneklemin Avrupa'yı tanımlarken kullandıkları 'batı' kelimesi bu öğrencileri söylemlerinde yer almamıştır.

Şehirlere göre söz dağarcığındaki farklılıklar

Anket Türkiye'nin üç farklı şehrinde uygulanmıştır. İstanbul pek çok özel ve devlet üniversitesinin bulunduğu en bilinen şehir olup, Türkiye'nin her yerinden pek çok insanın yaşamak, okumak ve çalışmak için tercih ettikleri bir şehirdir. Sargın'ın (2007: 145) da belirttiği gibi, anketin yapıldığı yıl itibarıyla İstanbul'da 16'sı vakıf üniversitesi, 7'i ise devlet üniversitesi olmak üzere toplam 23 üniversite bulunmaktadır. İzmir, Türkiye'nin üçüncü büyük şehri olup, Türkiye'nin modern ve demokratik yönünü yansıttığı kabul edilmektedir. 2011 yılında İzmir, sosyoekonomik gelişmişlik endeksi değeri bakımından İstanbul ve Ankara'nın ardından üçüncü sırada yer almaktadır (TCBK, 2013: 74). Erzurum ise Doğu Anadolu Bölgesi'nde kurulan ilk üniversiteye ev sahipliği yapmakta ve bu bölgenin en büyük şehirleri arasında yer almaktadır.

Aşağıdaki Tablo 6'da anketlerin yapıldığı üç şehirdeki öğrencilerin Avrupa'yı tanımlamak için kullandıkları ilk 20 kelime yer almaktadır. Erzurum'daki öğrencilerin Avrupa'yı tanımlarken kullandıkları ifadeler dikkate alındığında, bu öğrencilerin 'teknoloji' kelimesini herkesten çok tercih ettiği görülmektedir. Erzurum'daki öğrencilerin söylemlerinde olumsuz anlam içeren kelimeler 'emperyalist', 'emperyalizm' ve 'sömürme' kelimeleri olmuştur. Bu açıdan bu şehirdeki öğrenciler Avrupa için daha olumsuz bir yüklemleme yapmıştır diyebiliriz. Bununla birlikte, Erzurumlu gençlerin zihnindeki Avrupa, ekonomik ve sosyal açıdan gelişmiş bir cazibe alanıdır. Bu düşünceyi destekleyen kelimeler 'kalkınma', 'gelişmiş', 'eğitim', 'özgürlük', 'para', 'medeniyet', 'kültür' ve 'modern' gibi kelimeler olmuştur. Erzurum'daki öğrenciler 'güç' kelimesini en çok kullanan grubu oluşturmaktadır.

Tablo 6: Şehirlere Göre Kelime Dağarcığı

	Erzurum		İstanbul		İzmir	
	Kelime	Frekans	Kelime	Frekans	Kelime	Frekans
1	Teknoloji	31	Gelişmiş	45	Birlik	31
2	Birlik	30	Modern	40	Gelişmiş	22
3	Kalkınma	27	Hristiyan	23	Haklar	22
4	Gelişmiş	26	Kalkınma	22	Modern	21
5	Özgürlük	22	İnsan	21	İnsan	21
6	Eğitim	22	Emperyalist	20	Emperyalizm	21
7	Avrupalı	19	Medeniyet	19	Özgürlük	20
8	Medeniyet	18	Birlik	18	Avrupalı	17
9	Para	18	Refah	17	Zengin	17
10	Güç	18	Haklar	16	Medeniyet	16
11	Modern	15	Çağdaş	16	Zenginlik	14
12	Emperyalist	14	Özgürlük	13	Kalkınma	13
13	Emperyalizm	12	Kültür	13	Teknoloji	13
14	Refah	12	Eğitim	11	Ekonomik	13
15	İnsan	10	Demokrasi	11	Para	12
16	Haklar	9	Zenginlik	10	Hristiyanlık	12
17	Sömürme	9	Uygar	10	Batı	11
18	Kültür	8	Güç	9	Demokrasi	10
19	Hristiyanlık	7	Avrupalı	8	Uygar	10
20	Ekonomik	7	Emperyalizm	8	Eğitim	9

İstanbul'daki örneklem için diğer şehirlerdeki öğrencilerden daha az bir şekilde Avrupa 'birlik' kelimesiyle özdeşleşmektedir. Bu örneklem de Avrupa'yı tanımlarken bu bölgenin ekonomik, normatif yönlerine vurgu yapmıştır. 'Emperyalist' ve 'emperyalizm' kelimeleri bu örneklemde kullanılan olumsuz kelimelerdir. Avrupa'yı dini öğelerle tanımlama işlevi en çok İstanbul'da yaşayan öğrencilerin başvurduğu bir yol olmuştur. Doğrudan güç algısını yansıtan 'güç' kelimesi İstanbul'daki öğrencilerin söylemlerinde ilk 20 arasında yer bulmuştur.

Tablo 6'da görüldüğü gibi, 'birlik' kelimesi en çok İzmirli öğrenciler tarafından vurgulanmıştır. İzmir'deki öğrencilerin kullandıkları kelimeler değerlendirildiğinde, bu örneklemde Avrupa'yı ekonomik ve normatif öğelerle ilişkilendirdikleri görülmüştür. Bu örneklem için Avrupa genel olarak olumlu bir şekilde algılanmasına rağmen, 'emperyalizm' ve 'emperyalist' kelimelerinin en çok kullanılan 20 kelime arasında yer alması Avrupa'ya dair olumsuz bir tutumun da olduğunu göstermektedir.

Tablo 7: Şehirlere Göre Kelime Dağılımı Farklılığı

Şehir	Kelime	Şehir %	Toplam %	Şehir Frekans	Toplam Frekans	pdeğer	Kullanım Durumu
Erzurum	Teknoloji	4.78	2.55	31	50	0	Ortalama Üstü
	İrkçılık	1.54	0.66	10	13	0.001	Ortalama Üstü
	Endüstri	1.69	0.81	11	16	0.002	Ortalama Üstü
	Rahat	0.77	0.25	5	5	0.003	Ortalama Üstü
	Kalpsiz	0.77	0.25	5	5	0.003	Ortalama Üstü
	Düşmanlık	0.77	0.25	5	5	0.003	Ortalama Üstü
	Eğitim	3.39	2.14	22	42	0.004	Ortalama Üstü
	Barış	1.39	0.66	9	13	0.005	Ortalama Üstü
	Bilim	1.54	0.87	10	17	0.018	Ortalama Üstü
	Güç	2.77	1.73	18	34	0.024	Ortalama Üstü
	Politika	0.92	0.46	6	9	0.032	Ortalama Üstü
	Zenginlik	0	1.17	0	23	0.001	Ortalama Altı
	Çağdaş	0.31	1.27	2	25	0.007	Ortalama Altı
	Modern	2.31	3.82	15	75	0.013	Ortalama Altı
	Uygar	0.31	1.07	2	21	0.021	Ortalama Altı
	İnsan	1.54	2.65	10	52	0.031	Ortalama Altı
	Varlıklı	0	0.51	0	10	0.031	Ortalama Altı
	Haklar	1.39	2.39	9	47	0.039	Ortalama Altı
Kibirli	0.15	0.71	1	14	0.04	Ortalama Altı	

İstanbul	Hristiyan	3.36	1.68	23	33	0	Ortalama Üstü
	Varlıklı	1.46	0.51	10	10	0	Ortalama Üstü
	Modern	5.7	3.82	39	75	0	Ortalama Üstü
	Ülkeler	2.05	0.87	14	17	0.001	Ortalama Üstü
	Gelişmiş	6.43	4.74	44	93	0.001	Ortalama Üstü
	Çağdaş	2.34	1.27	16	25	0.001	Ortalama Üstü
	Tarihi	0.88	0.31	6	6	0.001	Ortalama Üstü
	Yaşamak	1.02	0.36	7	7	0.001	Ortalama Üstü
	Kibirli	1.46	0.71	10	14	0.004	Ortalama Üstü
	Kulüp	0.88	0.36	6	7	0.006	Ortalama Üstü
	Seviye	1.17	0.56	8	11	0.008	Ortalama Üstü
	Değerler	0.73	0.25	5	5	0.012	Ortalama Üstü
	Teknoloji	0.88	2.55	6	50	0.001	Ortalama Altı
	Sömürgeci	0	0.56	0	11	0.018	Ortalama Altı
	Yaşam	0.58	1.48	4	29	0.02	Ortalama Altı
	Kalite	0	0.51	0	10	0.025	Ortalama Altı
	Birlik	2.63	4.02	18	79	0.026	Ortalama Altı
	Avrupalı	1.17	2.24	8	44	0.031	Ortalama Altı
	Emperyalizm	1.17	2.09	8	41	0.031	Ortalama Altı
	Irkçılık	0.15	0.66	1	13	0.041	Ortalama Altı
Bilim	0.29	0.87	2	17	0.043	Ortalama Altı	
Bolluk	0	0.41	0	8	0.047	Ortalama Altı	
İzmir	Bolluk	1.27	0.41	8	8	0	Ortalama Üstü
	Rahatlık	1.43	0.66	9	13	0.007	Ortalama Üstü
	Fayda	1.27	0.56	8	11	0.007	Ortalama Üstü
	Sömürgeci	1.27	0.56	8	11	0.007	Ortalama Üstü
	Emperyalizm	3.33	2.09	21	41	0.01	Ortalama Üstü
	Zenginlik	2.06	1.17	13	23	0.015	Ortalama Üstü
	Liberalizm	0.95	0.41	6	8	0.016	Ortalama Üstü
	Haklar	3.49	2.39	22	47	0.024	Ortalama Üstü
	Haçlı	0.79	0.25	5	5	0.033	Ortalama Üstü
	Çıkarıcı	0.63	0.25	4	5	0.041	Ortalama Üstü
	Kapitalist	0.79	0.36	5	7	0.041	Ortalama Üstü
	Refah	0	1.32	0	26	0	Ortalama Altı
	Özgür	0	0.81	0	16	0.005	Ortalama Altı
	Hristiyan	0.63	1.68	4	33	0.007	Ortalama Altı
	Ülkeler	0	0.87	0	17	0.008	Ortalama Altı
	Varlıklı	0	0.51	0	10	0.028	Ortalama Altı
	Kalkınma	2.06	3.16	13	62	0.031	Ortalama Altı
Barış	0.16	0.66	1	13	0.046	Ortalama Altı	

Yukarıdaki Tablo 7, ankete katılan öğrencilerin bu-
lundukları şehirlere göre söz dağarcığındaki farklı-
lıkları göstermektedir. Ankete dahil olan şehirlere
göre yapılan Türkiye'nin kelime analizinde, daha
az ve daha çok kullanılan kelimeler bakımından
geniş bir çeşitlilik söz konusudur. Erzurum'daki
öğrenciler 'teknoloji', 'endüstri', 'bilim' ve 'güç'
gibi teknik ve tarafsız olarak nitelenebilecek ke-
limeleri Avrupa ile ilişkilendirirken, 'refah', 'zen-
gin', 'zenginlik', 'modern', 'medeni' ve 'çağdaş'
gibi kelimeleri kullanmaktan kaçınmışlardır. Ayır-
ca, Erzurum'daki öğrenciler tarafından kullanılan
negatif kelimeler ise 'ırkçılık', kalpsiz' ve 'düş-
manlık' kelimeleri olmuştur (Kırkpınar Acar vd.,
2011: 19).

Erzurum'un aksine, İstanbul'da yaşayan öğ-
renciler Avrupa'yı tanımlarken 'zengin', 'geliş-
miş', 'modern' ve 'çağdaş' gibi olumlu kelimele-
ri kullanmayı tercih etmişlerdir. İlginç bir şekilde,
İstanbul'daki örneklem tarafından en çok kullanı-
lan kelimenin 'Hristiyan' kelimesi olduğu görül-
mektedir. Diğer örnekleme karşılaştırıldığında,
İstanbul'daki öğrenciler tarafından göz ardı edilip
daha az kullanılan kelimeler 'teknoloji', 'yaşam'
gibi kelimeler olmuştur. Daha az kullanılan keli-
meler dikkate alındığında, 'sömürgeci', 'kalite' ve
'refah' kelimelerinin İstanbul'daki öğrenciler tara-
fından kullanılmadığı görülmektedir.

İstanbul'daki örnekleme karşılaştırıldığında,
İzmir'de yaşayan öğrenciler daha çok 'bolluk',
'zenginlik' ve 'rahatlık' kelimelerine yer vere-
rek zenginlikle sağlanan yaşam standartları üye-
rinde durmuşlardır. Tüm örneklem içinde 'Haçlı'
ifadesini kullanan tek grup, İzmir'deki öğrenciler
olmuştur. İzmir'deki öğrenciler için Avrupa'nın
daha çok politik bir alanı simgelediğini söylemek
mümkündür. 'Emperyalizm', 'liberalizm', 'kapi-
talist' gibi siyasi söylemler, Avrupa'nın politik bir
alan olarak algılandığının göstergesi niteliğindedir.
Örneklemin geri kalanı tarafından kullanılan
'refah', 'özgür', 'ülkeler' ve 'varlıklı' kelimeleri
İzmir'deki öğrenciler tarafından tercih edilmemiştir.

SONUÇ

Uluslararası ilişkiler disiplininin temel kavramla-
rından biri kabul edilen güç kavramı, gerek tanım-
lanması ve unsurlarının değerlendirilmesi açısından,
gerekse ölçülmesi açısından önemlidir. Ay-

rıca güç, küreselleşmenin etkisiyle uluslararası
sistemin yapısı ve işleyişindeki değişimle birlik-
te yaşadığı dönüşüm itibarıyla pek çok araştırma-
ya konu olmuştur. Bu çalışmada da güç konusu tem-
el alınarak, Türkiye'deki üniversite öğrencileri-
nin zihninde Avrupa'nın nasıl bir güç olduğu sor-
gulanmıştır.

Günümüzde, güç sadece askeri ve ekonomik kapa-
site gibi sert güç unsurlarıyla anılmamakta, değer-
ler, kültür gibi yumuşak güç unsurları da güç ile
ilişkilendirilmektedir. Bugünün uluslararası ilişki-
ler disiplini güç konusunu ele alırken, sert ve yu-
muşak gücün her ikisinin birlikte kullanımı olarak
tarif edilen akıllı güç yaklaşımını benimsemekte-
dir. Artık, devletler ya da devletler topluluğunun
ekonomik, askeri, teknolojik kapasiteye sahip ol-
maları uluslararası sistem içerisindeki diğer ak-
törleri etkileyebilmeleri için yeterli olmamaktadır.
Bir güç olarak algılanmak için aktörün diğerleri
tarafından benimsenebilecek kültürel öğelere, de-
ğerlere ve politikalara da sahip olması gerekmektedir.
Güç artık sadece ekonomi ve askeri kapasite
ile özdeşleştirilen bir kavram olmaktan çıkıp,
demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü gibi
değerler, kültürel öğeler de güç kavramı ile birlikte
anılmaktadır. Bu çalışma da, güç kavramıyla iliş-
kilendirilen kelimelerin kullanımını semantik ana-
liz yöntemiyle incelemeyi amaçlamıştır.

Bu amaç doğrultusunda, bu çalışmada AB 7.
Çerçeve Programı tarafından desteklenen Eu-
roBroadMap projesi kapsamında 2009 yılında
Türkiye'deki üç ayrı şehirde üniversite öğrencile-
rine yapılan anket sonuçlarından yararlanılmıştır.
Öğrencilerin Avrupa'yı tanımlarken kullandıkları
kelimelerin temel alındığı bu çalışmada, Türk öğ-
rencilerinin Avrupa'yı zihinsel olarak nasıl algıla-
dıkları ortaya konulmuş ve Türkiye'deki üniver-
site öğrencilerine göre Avrupa'nın nasıl bir güç ol-
duğu analiz edilmiştir.

Avrupa için kullanılan kelimeler dikkate alındı-
ğında, genel olarak Türkiye'deki üniversite öğren-
cilerinin Avrupa'ya dair olumlu bir algılarının ol-
duğunu söylemek mümkündür. Öğrencilerin ver-
diği cevaplarda cinsiyete, yaşadıkları şehirlere ve
okudukları bölümlere göre farklılıklar gösterse de,
Türkiye'deki öğrencilerin büyük kısmı, kullandık-
ları kelimelerle Avrupa'ya olumlu bir yüklemleme
yapmışlardır. Türkiye'deki üniversite öğrencile-
ri için Avrupa, ekonomik, teknolojik, politik, sos-

yal ve kültürel açıdan gelişmiş bir alan olarak görülmektedir. Avrupa, bir yandan, ‘özgürlük’, ‘haklar’, ‘medeniyet’, ‘kültür’ gibi etiket kelimelerle tanımlanırken, bir yandan da ‘gelişmiş’, ‘medeni’, ‘ekonomik’ gibi sıfatlarla da nitelenmekte, gerek bu etiket kelimeler gerekse kullanılan sıfatlar aracılığıyla Avrupa olumlu bir yüklemeye tabi tutulmaktadır. Bununla birlikte, Avrupa, ‘emperyalizm’, ‘ayrımcılık’, ‘ırkçılık’ gibi stigma kelimeler aracılığıyla olumsuz çağrışımlar yaratan bir alan olarak da görülmektedir.

Çalışma, öğrencilerin söylemlerinde eşitlik zinciri dilsel aracını da tercih ettiklerini göstermektedir. Örneklemin en çok kullandığı kelimeler arasında yer alan ‘birlik’ kelimesi, Avrupa’nın, Avrupa Birliği yerine kullanıldığını, öğrencilerin bu şekilde kavramsal bir eşitlik sağladıklarının bir göstergesidir. Bu noktada, öğrencilerin bir bölümünün ‘Avrupa’yı hangi kelimelerle tanımlarsınız?’ sorusunu ‘Avrupa Birliği’ni hangi kelimelerle tanımlarsınız?’ şeklinde algılama ihtimali de göz önünde bulundurulmalıdır. Bununla birlikte, Avrupa Birliği sınırları Avrupa kıtası içerisinde yer aldığından ve Avrupa, Avrupa Birliği’ni de kapsayan bir alan olduğundan, bu kavramsal eşitlik, Avrupa’ya dair güç algısı analizindeki sonuçları değiştirmeyecektir.

Sonuç olarak, öğrencilere göre, Avrupa bir güçtür. Bunun en önemli göstergesi ‘güç’ kelimesinin kendisinin en çok tercih edilen kelimeler arasında yer almasıdır. Avrupa’nın askeri yeteneğine dair hiçbir ifadenin öğrencilerin söylemlerinde yer bulmaması, Avrupa’nın askeri bir güç olarak kabul edilmediğini göstermektedir. Avrupa daha çok ekonomik ve siyasi gücü ile nitelenmektedir. Avrupa, kültür, politika ve değerler gibi yumuşak güç kaynaklarıyla ifade edilmektedir. Bu bağlamda, Avrupa’nın Türkiye’deki öğrenciler için sert güçten çok yumuşak bir güç olarak algılandığını söylemek mümkündür. Avrupa, Türkiye’deki üniversite öğrencileri için ekonomik, sosyal, politik ve kültürel kapasitelere sahip, normatif kaynaklarıyla başka aktörleri etkileme yeteneğine sahip bir güçtür.

Kaynakça

AFACAN, Ersin vd.; (2014), *Sosyolojik Açından Futbol ve Profesyonellik*, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(2), ss. 525-542.

ALKAN, M. Nail; (2013), *Türkiye’deki Üniversitelerin Avrupa Birliği Algısı*, Konrad-Adenauer-Stiftung e.V. ISBN: 978-605-4679-05-8, Ankara.

ARI, Tayyar; (2001), *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika*, Alfa Yayınları, İstanbul.

ARSLAN, C. vd.; (2010), *İlköğretim Ve Ortaöğretimde Öğrenim Gören Öğrencilerin Spor ve Oyun Alışkanlıklarının İncelenmesi*, e-Journal of New World Sciences Academy, 5 (1) , ss. 28-46 .

AYDIN DÜZGİT, Senem; (2011), *Avrupa Birliği-Türkiye İlişkilerine Postyapısalcı Yaklaşım: Almanya Örneğinde Dış Politika Ve Söylem Analizi*, Uluslararası İlişkiler. 8 (29), ss. 49-70.

ÇAVUŞ, Tuba; (2012), *Dış Politikada Yumuşak Güç Kavramı Ve Türkiye’nin Yumuşak Güç Kullanımı*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(2), ss. 23-37.

ÇELİK, Hilal ve EKŞİ, Halil; (2008), *Söylem Analizi*, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 29 (1) , ss. 101-120.

DAHL, Robert; (1957), *The Concept Of Power*, Behavioral Sciences, 2 (2), ss. 201-215.

DUNCAN, W. Raymond; JANCAR-WEBSTER, Barbara; SWITKY, Bob.; (2001), *World Politics in the 21st Century* (2. baskı), Longman, New York.

GÖRAL, Emirhan vd. ; (2014), *Üniversite Gençliğinde Avrupa Birliği Algısı: Marmara Üniversitesi 2004 ve 2014 Anketlerinin Bir Değerlendirmesi*, Marmara Üniversitesi Yayın No: 828, Avrupa Birliği Enstitüsü Yayın No: 17, İstanbul.

HOLSTI, Kalevi J.; (1964), *The Concept Of Power In The Study Of International Relations*, Background, 7(4), ss. 179-194.

JACKSON, Robert; SØRENSEN, George; (2007), *Introduction to International Relations: Theories and Approaches*, Oxford University Press, New York.

KEOHANE, Robert Owen; NYE, Joseph S.; (1977), *World Politics In Transition*, Little, Brown and Company, Boston.

KEOHANE, Robert Owen; NYE, Joseph S.; (1998), *Power and Interdependence In The Information Age*, Foreign Affairs, 77 (5), ss. 81-94.

Keohane, Robert ve Nye, Joseph; (2001) *Power and Interdependence*. New York: Longman.

KIRKPINAR ACAR, Nihal; (2011), *Avrupa Birliği’nin Bilim Teknoloji Politikaları İle Güç Kazanma Stratejisinin Karşılaştırmalı Analizi ve Türkiye’nin Yeri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

KIRKPINAR ACAR, Nihal vd. (2011), *EuroBroadMap Country Synthesis Report: Turkey*, Intermediate report of FP7 EuroBroadMap Project, http://www.ums-riate.fr/mapper/pdf/COUNTRY_SYNTHESIS_tur.pdf.

KIŞLALI, Ahmet Taner; (2005), *Siyaset Bilimi* (2. Baskı), İmge Kitabevi, Ankara.

LUKES, Steven; (2007), *Power*, American Sociological Association Contexts, Vol: 6(3), ss. 59-61.

MORGENTHAU, Hans; (1967). *Politics Among Nations* (4. Baskı.) Knoph, New York.

NYE, Joseph S.; (2005), *Dünya Siyasetinde Başarının Yolu Yumuşak Güç*, Çev: Aydın, R. İ. Elips, Ankara.

NYE, Joseph S.; (2011), *The Future of Power*, BBS Public Affairs, New York.

ÖZDAĞ, Selçuk vd. ; (2011), *Popüler Kültür: Futbol Mu "Putbol" Mu? Türkiye Kickboks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi* 4 (1), ss. 1309-1336.

ÖZDEMİR, Haluk; (2008), *Uluslararası İlişkilerde Güç: Çok Boyutlu Bir Değerlendirme*, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 63(03), ss. 113-144.

PAPP, Daniel S.; (2002), *The Instrumental Framework: The Tools Of Power In International Politics: Contemporary International Relations- Frameworks For Understanding* (6th ed.), Longman, New York.

SARGIN, Sevil; (2007), *Türkiye'de Üniversitelerin Gelişim Süreci ve Bölgesel Dağılımı*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3(5), ss. 133-150

SÖNMEZOĞLU, Faruk; (2000), *Uluslararası Politika Ve Dış Politika Analizi* (3. Baskı), Filiz Kitabevi, İstanbul.

SÖZEN, Edibe; (1999), *Söylem: Belirsizlik, Mücadele, Bilgi, Güç Ve Refleksivite*, Paradigma Yayınları, İstanbul.

STIVACHTIS, Yannis A. (2008), *Power In The Contemporary International Society: International Relations Meets Political And Social Theory- A Critical Appraisal Of US Foreign Policy*, *Journal of Political and Military Sociology*, 36(1), ss. 85-101.

TCKB (2013), *İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (SEGE-2011)*, Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara.

YILMAZ, Kaya ve YİĞİT, Özlem. (2010), *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Avrupa, Ortadoğu ve Türkiye'ye Komşu Ülkelere İlişkin Algıları*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education) 38, ss. 318-334.

ZENGİNGÖNÜL, Oğul ve KIRKPINAR ACAR, Nihal; (2011), *European Perception By Turkish Students, Concluding Event of FP7 Project EuroBroadMap – Visions of Europe in the World*, 1-2 Aralık 2011, Rouen, Fransa.